

DECIZIA Nr.601
din 14 noiembrie 2005

privind constituționalitatea dispozițiilor art.4 alin.(5), art.12 alin.(1), art.30 alin.(1) și (2), art.31, art.32 alin.(1), art.38 alin.(1), art.121 alin.(1) și ale art.170 alin.(2) din Regulamentul Senatului, aprobat prin Hotărârea nr.28 din 24 octombrie 2005

Publicată în Monitorul Oficial nr.1022 din 17.11.2005

Cu adresa nr.3.170 din 26 octombrie 2005 secretarul general al Senatului a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată de 53 de senatori, în temeiul dispozițiilor art.146 lit.c) din Constituție, privind neconstituționalitatea unor prevederi din Regulamentul Senatului, aprobat prin Hotărârea Senatului nr.28 din 24 octombrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.948 din 25 octombrie 2005.

Autorii sesizării sunt următorii senatori: Ion Iliescu, Mircea Dan Geoană, Nicolae Văcăroiu, Ion Solcanu, Otilian Neagoe, Radu Cristian Georgescu, Viorel Arcaș, Alexandru Athanasiu, Ioan Chelaru, Octav Cozmâncă, Ovidiu Teodor Crețu, Corina Crețu, Petre Daea, Cristian Diaconescu, Vasile Dîncu, Teodor Filipescu, Ion Florescu, Vasile Ion, Antonie Iorgovan, George-Cristian Maior, Radu Cătălin Mardare, Petru Șerban Mihăilescu, Ion Moraru, Șerban Nicolae, Traian Novolan, Sorin Mircea Oprescu, Adrian Păunescu, Mihail Popescu, Dan Mircea Popescu, Ion Rădoi, Aristide Roibu, Ilie Sârbu, Doina Silistru, Aurel Gabriel Simionescu, Viorel Ștefan, Sever Ster, Doru Ioan Tărăcilă, Emil Răzvan Theodorescu, Angel Tîlvăr, Ion Toma, Silvia Adriana Țicău, Vasile Ioan Dănuț Ungureanu, Ion Vărgău, Gheorghe Funar, Valentin Dinescu, Nicolae Iorga, Verginia Vedinaș, Gheorghe Viorel Dumitrescu, Mihai Ungheanu, Petru Stan, Viorica-Pompilia-Georgeta Moisuc, Liviu Doru Bindea, Aurel Ardelean.

Sesizarea a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.6.487 din 26 octombrie 2005, formând obiectul Dosarului nr.799C/2005.

Obiectul sesizării îl constituie dispozițiile art.4 alin.(5), art.12 alin.(1), art.30 alin.(1) și (2), art.31, art.32 alin.(1), art.38 alin.(1), art.121 alin.(1) și ale art.170 alin.(2) din Regulamentul Senatului, aprobat prin Hotărârea nr.28 din 24 octombrie 2005, care au următorul cuprins:

- Art.4 alin.(5) - *"Până la alegerea Biroului permanent pot avea loc numai dezbateri cu privire la validarea mandatelor de senator, a procedurilor necesare depunerii jurământului sau legate de constituirea noului Senat."*;

- Art.12 alin.(1) - *"Senatul hotărăște prin vot asupra listei cuprinzând numele și prenumele senatorilor propuși pentru validarea alegerii, ordonați pe circumscripții electorale."*;

- Art.30 alin.(1) - *"Revocarea din funcție a președintelui Senatului poate fi propusă la cererea a minimum o treime din numărul total al senatorilor, în cel puțin una dintre următoarele împrejurări:*

a) încalcă prevederile Constituției;

b) încalcă grav sau în mod repetat prevederile Regulamentului Senatului ori ale Regulamentului ședințelor comune.

(2) Revocarea din funcția de președinte al Senatului poate fi propusă și de jumătate plus unu din numărul total al senatorilor.";

- Art.31 alin.(1) - *"Președintele Senatului căruia i s-a cerut revocarea nu poate conduce ședința Biroului permanent sau pe cea de plen în care se discută revocarea sa.*

(2) La conducerea ședințelor prevăzute la alin.(1), președintele Senatului va fi înlocuit de unul dintre vicepreședinți, desemnat de Biroul permanent.";

- Art.38 alin.(1) - *"Biroul permanent lucrează în prezența majorității membrilor săi și adoptă hotărârile cu votul deschis al majorității membrilor prezenți. Hotărârile importante se publică pe site-ul Senatului."*;

- Art.121 alin.(1) - "*Senatul adoptă legi, hotărâri, moțiuni și alte acte cu caracter politic, în prezența majorității senatorilor.*";

- Art.170 alin.(2) - "*Autoritățile publice sesizate au obligația să informeze Senatul, în scris, în termen de cel mult 30 de zile, despre soluția adoptată.*"

Motivele sesizării de neconstituționalitate:

1. **Art.4 alin.(5)** este contrar principiilor constituționale care stau la baza constituirii Parlamentului și, în primul rând, principiului suveranității, consacrat în art.2 din Constituția României, precum și dispozițiilor cuprinse în art.36, privind dreptul la vot, art.37, privind dreptul de a fi ales, și în art.69, privind mandatul reprezentativ, din Legea fundamentală. În aplicarea principiilor consacrate de aceste texte constituționale nu este permis să se restrângă dreptul senatorilor aleși de cetățeni de a discuta aspecte politice importante și de a-și exprima opinii în legătură cu acestea în ședința de constituire a Senatului, fiind firesc ca în această ședință senatorii să facă declarații politice sau să rețină atenția asupra unor probleme esențiale din județele în care au fost aleși. De vreme ce textul atacat, din Regulamentul Senatului restricționează dezbaterile parlamentare, pare a consacra un mandat imperativ.

2. **Art.12 alin.(1)**, prin formularea "*Senatul hotărăște prin vot asupra listei*", contravine dispozițiilor art.2 din Constituție, care prevăd că suveranitatea națională aparține poporului și se exercită prin organe reprezentative "*constituite prin alegeri libere, periodice și corecte*", dispozițiilor art.36 și 37, potrivit cărora dreptul de a alege și dreptul de a fi ales aparțin cetățenilor, precum și dispozițiilor art.70 alin.(1) din Constituție, care prevăd că deputații și senatorii intră în exercițiul mandatului la data întrunirii legale a Camerelor din care fac parte, sub condiția validării alegerilor și a depunerii jurământului.

Față de textele constituționale invocate, apare logic ca votul să nu fie exprimat asupra listei, ci asupra fiecărui senator în parte, pentru că nu s-a ales o listă, ci un număr de senatori.

3. Dispozițiile **art.30**, referitoare la revocarea din funcție a președintelui Senatului, sunt neconstituționale pentru motive decurgând din corelarea dispozițiilor art.64 din Constituție cu articolele consacrate drepturilor politice și suveranității naționale și pentru considerente desprinse din interpretarea sistematică a textelor Constituției, referitoare la măsura revocării. Astfel:

a) Soluția revocării președintelui Senatului, prevăzută de textul criticat, este contrară principiului consacrat de art.64 alin.(5), prin raportare la art.2, art.36 și 37 din Constituție. Prin art.30 din Regulament s-a instituit o cale de revocare a președintelui Senatului, urmare a "jocurilor politice" făcute după constituirea Senatului, încălcându-se principiul constituțional al configurației politice a fiecărei Camere a Parlamentului. Dispozițiile art.64 alin.(2) teza a IV-a din Constituție, pe care se întemeiază prevederea din Regulament, se referă la revocarea celorlalți membri ai birourilor permanente, înainte de expirarea mandatului, iar nu la revocarea președintelui Senatului. În caz contrar, textul ar fi trebuit redactat în consonanță cu soluțiile de la teza a doua și a treia ale art.64 alin.(2) din Constituție. Astfel, la teza a doua se reglementează expres alegerea președintelui Senatului, cu precizarea că această operație se face pe durata mandatului Senatului, iar la teza a treia se reglementează alegerea celorlalți membri ai birourilor permanente, adică a vicepreședinților, secretarilor și chestorilor, operație care se face numai pe durata unei sesiuni.

De vreme ce, prin dispozițiile ultimei teze a alin.(2) al art.64, legiuitorul constituant reglementează generic posibilitatea revocării membrilor birourilor permanente, fără să se refere expres și la președinții Camerelor - în condițiile în care în tezele a doua și a treia ale aceluiași articol, în care se reglementează alegerea birourilor permanente, se face distincție între *președinții Camerelor și ceilalți membri ai birourilor permanente* -, rezultă neîndoiește că ideea de revocare exprimată în text îi privește numai pe *ceilalți membri ai birourilor permanente*. Dacă prin modul de redactare a art.64 alin.(2) din Constituție s-ar fi urmărit și reglementarea posibilității de revocare a președinților Camerelor, atunci textul ar fi avut un cuprins de genul: "Președintele și ceilalți membri ai biroului permanent pot fi revocați ... ". Or, Constituția a reglementat generic revocarea membrilor birourilor permanente, iar nu și revocarea președintelui Senatului, care este un subiect de drept constituțional distinct.

b) În jurisprudența Curții Constituționale s-a statuat că soluțiile din Regulamentul Camerelor, de revocare a președintelui, ca de altfel a oricărui membru, la diverse inițiative parlamentare, sunt neconstituționale. Astfel, prin Decizia nr.46/1994 privind constituționalitatea Regulamentului Senatului, Curtea Constituțională a statuat că "*Posibilitatea oricărui grup parlamentar de a face*

această cerere, și nu doar a celui al cărui reprezentant este membrul, este contrară dispozițiilor art.61 alin.(5) din Constituție [devenit art.64 alin.(5) din Constituția republicată, ca urmare a revizuirii], conform căruia Biroul permanent se alcătuiește potrivit configurației politice a Senatului, întrucât revocarea reprezintă o modalitate simetrică cu desemnarea membrului pentru a fi ales în Biroul permanent. Deci, atât desemnarea, cât și revocarea sunt supuse imperativelor art.61 alin.(5) din Constituție [devenit art.64 alin.(5) din Constituția republicată, ca urmare a revizuirii]".

Autorii sesizării arată că sintagma utilizată de art.64 din Constituție, și anume "*configurația politică a fiecărei Camere*", vizează numai ipoteza pe care o are în vedere art.63 alin.(3), adică a convocării Parlamentului nou ales de către Președintele României în cel mult 20 de zile de la alegeri, iar nu și situațiile ce s-ar crea în timpul legislaturii prin desfacerea unor alianțe politice și constituirea altora.

c) Pe de altă parte, noțiunea de *configurație politică* utilizată în art.64 alin.(5) din Constituție nu poate fi înțeleasă decât prin raportare la data alegerilor, când, prin exercitarea drepturilor fundamentale prevăzute de art.36 și 37 din Constituție, se exprimă voința cetățenilor, se concretizează exercitarea suveranității naționale. Această voință a cetățenilor conturează *configurația politică a Camerelor*, și nu acorduri ulterioare intervenite în exercitarea mandatelor parlamentarilor aleși. Pe cale de consecință, revocarea președintelui Senatului, ca și a președintelui Camerei Deputaților, înainte de expirarea mandatului Senatului, respectiv al Camerei Deputaților, nu poate fi reglementată prin regulamentele acestora, decât la inițiativa exclusivă a grupului parlamentar care a susținut candidatura și numai pentru abateri grave în exercitarea funcției. Schimbarea ulterioară a configurației politice nu poate constitui un temei constituțional al revocării președintelui unei Camere parlamentare, deoarece o asemenea configurație politică nu rezultă din alegeri în condițiile art.64 alin.(5), în consonanță cu art.63 alin.(3) și cu art.36 și 37 din Constituție, raportate la art.2 și 8 din Legea fundamentală, ci constituie o majoritate parlamentară creată în afara criteriilor politice rezultate din vot.

d) Partidele politice prezente în campania electorală își exercită rolul prevăzut de art.8 din Constituție, prezentând liste proprii sau liste comune cu alte partide, în cazul în care fac parte din alianțe electorale sau alianțe politice. Voturile exprimate în alegeri, pe baza ofertelor electorale, se contabilizează în numărul de mandate care, la rândul lor, dau configurația politică a Senatului. Această realitate juridică are semnificația unui fapt juridic care dă naștere la mandate de reprezentare, pe de o parte, și la dreptul unor partide, alianțe electorale sau, după caz, alianțe politice de a susține un candidat pentru funcția de președinte al Senatului, respectiv unul sau mai mulți candidați pentru celelalte funcții din Biroul permanent, pe de altă parte. A nesocoti aceste exigențe ale Constituției echivalează cu a nesocoti principiile cardinale ale democrației constituționale.

e) Finalizarea procesului electoral conduce la constituirea Camerelor Parlamentului, la organizarea lor internă, alegerea președinților fiind un element esențial. Legiuitorul constituant a stabilit pentru președinții Camerelor Parlamentului un mandat identic cu mandatul Camerelor, pentru a asigura stabilitatea și continuitatea în exercitarea funcției de președinte și pentru asigurarea funcționării instituției.

În consecință, reglementarea prin Regulament a motivelor pentru revocarea Președintelui Senatului nu poate fi realizată în afara unor soluții constituționale, cum ar fi aplicarea prin analogie a dispozițiilor art.95 privind suspendarea din funcție a Președintelui României.

f) Din coroborarea art.85 alin.(2) și (3) cu art.106, art.107 alin.(2) și art.140 alin.(6) din Constituție rezultă că noțiunea de *revocare* are mai multe accepțiuni, iar sensul concret trebuie stabilit în funcție de situațiile la care se referă. Astfel, revocarea membrilor Guvernului poate consta fie în "operațiunea tehnică de schimbare a unui membru al Guvernului" sau ca urmare a jocurilor politice, fie poate avea semnificația unei demiteri, a unei destituiri, tocmai pentru a scoate în evidență "ideea de tragere la răspundere".

În cazul membrilor Curții de Conturi, care sunt numiți pentru un mandat de 9 ani, revocarea are semnificația unei sancțiuni, deoarece se poate observa că înainte de dispozițiile alin.(6) al art.140 din Constituție, referitor la revocarea membrilor Curții de Conturi, dispozițiile alin.(4) precizează că aceștia sunt independenți în exercitarea mandatului și inamovibili pe toată durata exercitării acestuia. Așadar, soluția revocării nu poate fi concepută decât ca o măsură "de tragere la răspundere".

În aceeași ordine de idei se impune să fie privită, sub aspectul naturii juridice, și revocarea membrilor birourilor permanente ale Camerelor Parlamentului, reglementată de art.64 alin.(2) teza finală din Constituție, cu precizarea însă că este legată de comportamentul politic al acestora.

Rezultă, așadar, că **revocarea membrilor biroului permanent al unei Camere, între care și președintele Camerei respective, înainte de îndeplinirea mandatului nu poate avea loc decât cu titlu de sancțiune, iar procedura nu poate fi declanșată fără acordul grupului parlamentar care i-a propus.**

4. **Art.31 alin.(1)** este neconstituțional pentru aceleași argumente de principiu dezvoltate în privința art.30 din Regulament și pentru că încalcă principiul prezumției de nevinovăție consacrat în art.23 alin.(11) din Constituție. De vreme ce în Constituție se reglementează prezumția de nevinovăție în cazul răspunderii penale, este de la sine înțeles că prezumția de nevinovăție operează cu atât mai mult în cazul răspunderii disciplinare, fiind vorba de răspunderea administrativ-disciplinară sau, altfel spus, de răspunderea politică.

5. **Art.38 alin.(1)** încalcă principiul democrației constituționale, prevăzut de art.1 alin.(3) din Legea fundamentală, care presupune, în mod logic, adoptarea de hotărâri cu votul majorității membrilor autorității respective, în acest sens s-a pronunțat Curtea Constituțională prin deciziile nr.4/1994 și nr.46/1994.

6. **Art.121 alin.(1)** este neconstituțional deoarece, așa cum a reținut și Curtea Constituțională prin Decizia nr.46/1994, nu se pot reglementa prin regulamentele Camerelor acte cu caracter politic. Formularea "*și alte acte cu caracter politic*" este contrară Constituției pentru că art.67 din Constituție admite numai legi, hotărâri și moțiuni ca acte juridice ale Camerelor Parlamentului.

7. **Art.170 alin.(2)** este neconstituțional pentru că reglementează aspecte care exced sfera Regulamentului, stabilind obligații ce incumbă altor autorități publice care nu se află în raporturi constituționale cu Senatul.

În conformitate cu dispozițiile art.27 alin.(2) și (3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.643 din 16 iulie 2004, sesizarea a fost trimisă președintelui Senatului, pentru a comunica punctul de vedere al Biroului permanent al Senatului.

Președintele Senatului a comunicat Curții Constituționale, cu Adresa nr.I/593 din 3 noiembrie 2005, că Biroul permanent al Senatului nu a reușit să formuleze un punct de vedere unitar cu privire la sesizarea de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile criticate din Regulamentul Senatului, raportate la prevederile Constituției României, și dispozițiile Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Potrivit art.1 alin.(3) din Constituție, România este stat de drept, realitate politică și juridică ce implică supremația Constituției - principiu consacrat prin alin.(5) al aceluiași articol - și ierarhia actelor juridice cu caracter normativ, care trebuie să se subordoneze Legii fundamentale, adică să fie conforme cu prevederile ei.

Regulamentele Camerelor Parlamentului, adoptate în baza art.64 alin.(1) din Constituție, reglementează autonomia parlamentară în ceea ce privește organizarea și funcționarea lor. Acte normative cu forță juridică inferioară Constituției, regulamentele Camerelor Parlamentului nu pot contraveni normelor și principiilor constituționale și nici limitelor de reglementare stabilite prin Constituție. Astfel, prevederile regulamentelor Camerelor Parlamentului sunt constituționale în măsura în care respectă principiile constituționale, își însușesc cu fidelitate normele de organizare și funcționare stabilite expres în Constituție și, așa cum Curtea Constituțională a statuat prin deciziile nr.45/1994 și nr.46/1994, *privesc numai organizarea internă și funcționarea acestora.*

1. În lumina acestor principii Curtea constată că prevederile art.4 alin.(5), art.12 alin.(1), art.31, art.38 alin.(1) și ale art.121 alin.(1) din Regulamentul Senatului, criticate prin sesizarea grupului de senatori, sunt constituționale.

1.1. În ceea ce privește **art.4 alin.(5)** din Regulamentul Senatului, în conformitate cu care până la alegerea Biroului permanent pot avea loc numai dezbateri cu privire la validarea mandatelor de senator, a procedurilor necesare depunerii jurământului sau legate de constituirea noului Senat, Curtea constată că nu se poate reține încălcarea vreunuia dintre textele constituționale menționate în sesizare.

Art.4. alin.(5) din Regulamentul Senatului cuprinde dispoziții de procedură parlamentară, pe care Senatul este liber să le adopte, în conformitate cu prevederile art.64 alin.(1) din Constituția României.

Nu se pot primi susținerile din sesizare privind încălcarea principiului suveranității naționale, a dreptului de vot și a dreptului de a fi ales, în condițiile în care textul criticat reglementează chiar dezbaterile prin care se validează mandatele senatorilor aleși, desăvârșindu-se astfel procesul constituțional de exercitare a dreptului de vot și de a fi ales, iar pe de altă parte, se stabilesc procedurile de constituire a noului Senat, prin care, potrivit art.2 alin.(1) și art.61 alin.(1) din Constituție, poporul român își exercită suveranitatea.

Prevederea din Regulamentul Senatului are drept scop să împiedice prelungirea nejustificată a intervalului de timp dintre convocarea de către Președintele României și constituirea legală și funcțională a Senatului prin orice fel de alte dezbateri decât acelea strict necesare pentru intrarea în funcțiune a Senatului nou ales.

Nu pot fi primite nici susținerile privind instituirea unui mandat imperativ, dat fiind că din textul atacat nu rezultă vreo limitare a libertății senatorilor de a se exprima cu privire la temele de dezbateri enumerate în textul atacat.

1.2. Nu se pot admite nici susținerile privind neconstituționalitatea **art.12 alin.(1)**, în conformitate cu care "*Senatul hotărăște prin vot asupra listei cuprinzând numele și prenumele senatorilor propuși pentru validarea alegerii, ordonați pe cricumscipții electorale*", textul nefiind contrar dispozițiilor constituționale privind suveranitatea națională, dreptul de vot și de a fi ales sau celor privind mandatul deputaților și al senatorilor, invocate în motivarea sesizării.

Constituția instituie, prin art.70 alin.(1), condiția validării mandatelor, fără să prevadă însă și regulile de desfășurare a acesteia. Opțiunea Senatului de a reglementa validarea mandatelor prin vot asupra listei cuprinzând numele și prenumele senatorilor propuși pentru validarea alegerii și prin vot uninominal propunerile de invalidare [art.12 alin.(2) din Regulamentul Senatului] nu este limitată nici de textul constituțional menționat și nici de vreo altă dispoziție a Legii fundamentale. Astfel, în virtutea autonomiei sale de reglementare, consacrată prin art.64 alin.(1), Senatul are libertatea deplină de a reglementa în acest domeniu.

1.3. Nu se poate reține încălcarea Constituției nici în cazul **art.31** din Regulamentul Senatului, în conformitate cu care președintele Senatului căruia i s-a cerut revocarea nu poate conduce ședința Biroului permanent sau pe cea de plen în care se discută revocarea sa.

Și în acest caz este vorba de o dispoziție de procedură neprevăzută și neinterzisă de Constituție.

Argumentul adus în motivarea sesizării, în sensul că se încalcă prezumția de nevinovăție consacrată prin art.23 din Constituție, nu poate fi primit, deoarece măsura prevăzută de art.31 din Regulamentul Senatului nu este o sancțiune juridică. Este evident că președintele unei adunări, imparțial prin statutul său, nu se află la adăpost de orice suspiciune privind imparțialitatea sa în situația în care ar prezida propria revocare din funcție.

1.4. Nu poate fi primită nici critica formulată pentru declararea neconstituționalității **art.38 alin.(1)** din Regulamentul Senatului, în conformitate cu care Biroul permanent lucrează în prezența majorității membrilor săi și adoptă hotărârile cu votul deschis al majorității membrilor prezenți, fiind și în acest caz vorba de o dispoziție procedurală, la libera opțiune a Senatului.

Referirea, în motivele sesizării, la jurisprudența Curții Constituționale nu este relevantă, dat fiind că Decizia nr.46/1994 a Curții nu rezolvă problema pusă în discuție în acest caz, ci învederează confuzia făcută prin art.110 din Regulamentul Senatului, în vigoare la acea dată, între *cvorumul* care asigura prezența minimă a senatorilor la lucrările Senatului și *majoritatea* necesară pentru adoptarea unei măsuri sau a unui act.

1.5. În sfârșit, sunt neîntemeiate susținerile privind neconstituționalitatea **art.121 alin.(1)** din Regulamentul Senatului, în conformitate cu care Senatul adoptă legi, hotărâri, moțiuni și alte acte cu caracter politic, în prezența majorității senatorilor. În opinia autorilor sesizării, este neconstituțională sintagma "*și alte acte cu caracter politic*".

În motivarea sesizării privind neconstituționalitatea acestui text din Regulamentul Senatului sunt invocate dispozițiile art.67 din Constituție, în conformitate cu care Camera Deputaților și Senatul adoptă legi, hotărâri și moțiuni.

Art.67 din Constituție invocată în susținerea sesizării este intitulată *Actele juridice și cvorumul legal*, de unde rezultă că limitarea constituțională privește numai actele cu caracter juridic ale Parlamentului, care nu pot îmbrăca decât forma legilor, a hotărârilor sau a moțiunilor. Constituția nu interzice însă Parlamentului să adopte și acte cu caracter exclusiv politic, cum sunt declarațiile, apelurile, mesajele, rezoluțiile, moțiunile cu caracter exclusiv politic. Parlamentul poate adopta orice fel de asemenea acte, ca expresie a libertății politice ce implică și pe cea a formelor sale de exprimare.

2. Curtea constată că sunt contrare Constituției dispozițiile art.30 alin.(1) și (2), art.32 alin.(1) și ale art.170 alin.(2) din Regulamentul Senatului, în sensul celor ce se vor arăta în continuare:

2.1. **Art.30 alin.(1) și (2)** din Regulamentul Senatului au următorul cuprins:

"(1) Revocarea din funcție a președintelui Senatului poate fi propusă la cererea a minimum o treime din numărul total al senatorilor, în cel puțin una dintre următoarele împrejurări:

a) încalcă prevederile Constituției;

b) încalcă grav sau în mod repetat prevederile Regulamentului Senatului ori ale Regulamentului ședințelor comune.

(2) Revocarea din funcția de președinte al Senatului poate fi propusă și de jumătate plus unu din numărul total al senatorilor."

În aprecierea constituționalității acestui text al Regulamentului Senatului se impune a fi analizate următoarele elemente: a) principiile constituționale pe care se întemeiază activitatea Parlamentului, în general, și compunerea organelor sale de lucru, în special; b) statutul juridic al Biroului permanent al Senatului și al membrilor acestui organ; c) condițiile de revocare a membrilor Biroului permanent al Senatului.

a) Un prim principiu ce se impune a fi analizat este cel al autonomiei parlamentare, consacrat în art.64 din Constituția României. În virtutea acestui principiu, Parlamentul are libertatea de a-și stabili singur, prin regulamentele celor două Camere, regulile de organizare și funcționare. Ca orice principiu și normă juridică, principiul autonomiei parlamentare se realizează însă numai cu respectarea Constituției și a legilor, așa cum, în mod imperativ, se dispune prin art.1 alin.(5) din Legea fundamentală. Astfel, autonomia parlamentară nu legitimează instituirea, prin regulamentele Parlamentului, a unor reguli care încalcă normele și principiile Constituției.

Alt principiu de analizat este cel al deciziei majoritare, care rezultă din caracterul pluralist și democratic al statului român, consacrat prin art.1 alin.(3) din Constituție, și din natura electivă și reprezentativă a mandatului de parlamentar, consacrată în art.2 și 62 din Constituție.

Pe baza acestui principiu, atât în organizarea, cât și în activitatea Parlamentului funcționează regula că majoritatea decide, iar minoritatea se exprimă.

Constituția nu definește însă nici noțiunea de majoritate și nici pe cea de minoritate, noțiunea de majoritate putând însemna fie majoritatea rezultată din alegeri pe baza unui program politic, fie majoritatea conjuncturală necesară adoptării unor acte juridice, iar noțiunea de minoritate având înțelesul de opoziție sau de minoritate de voturi, insuficientă adoptării ori respingerii de acte juridice.

În ceea ce privește alegerea președinților Camerelor, birourilor permanente și a comisiilor parlamentare, Constituția instituie principiul configurației politice, prin care se înțelege compunerea politică a fiecărei Camere, rezultată din alegeri.

b) Biroul permanent al Senatului este un organ de lucru al acestei Camere a Parlamentului, ales pentru îndeplinirea unui mandat constând în realizarea atribuțiilor ce îi revin potrivit regulamentului.

Organizarea și funcționarea birourilor permanente ale Camerelor sunt stabilite prin regulamentele acestora. Constituția enunță, în art.64 alin.(2) și alin.(5), modul de alcătuire a birourilor permanente ale Camerelor și durata mandatului membrilor lor în termenii următori:

"(2) Fiecare Cameră își alege un birou permanent. Președintele Camerei Deputaților și președintele Senatului se aleg pe durata mandatului Camerelor. Ceilalți membri ai birourilor permanente sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni. Membrii birourilor permanente pot fi revocați înainte de expirarea mandatului.

(5) Birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere."

Din aceste prevederi constituționale rezultă că președintele Senatului este membru al Biroului permanent al Senatului și că la alcătuirea Biroului permanent, adică la alegerea membrilor săi, inclusiv a președintelui Senatului, precum și la revocarea acestora înainte de expirarea mandatului se ține seama de criteriul configurației politice a acestei Camere.

Din textele constituționale rezultă că președintele Senatului are un statut juridic distinct de statutul celorlalți membri ai Biroului permanent.

Președintele Senatului este membru de drept al Biroului permanent al Senatului, ceea ce rezultă în mod limpede din textul Constituției, iar una dintre consecințe este alegerea lui înainte de constituirea Biroului permanent prin alegerea celorlalți membri.

Spre deosebire de ceilalți membri ai Biroului permanent, care sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni, președintele Senatului este ales la începutul legislaturii, pe durata mandatului acestei Camere.

Președintele Senatului, în exercitarea funcției, este neutru din punct de vedere politic, întrucât nu reprezintă poziția politică și interesele unui partid politic, ci reprezintă Senatul în integralitatea sa. Potrivit art.39 alin.(1) din Regulamentul Senatului, președintele Senatului are, între alte atribuții ce decurg din calitatea sa de membru al Biroului permanent, următoarele: convoacă Senatul în sesiuni ordinare și extraordinare; conduce lucrările Senatului și asigură respectarea programului orar și a ordinii de zi; acordă cuvântul, moderează discuțiile, sintetizează problemele supuse dezbaterii, stabilește ordinea votării, explică semnificația votului și anunță rezultatul votului; asigură menținerea ordinii în timpul dezbaterilor și respectarea Constituției și a Regulamentului Senatului; reprezintă Senatul în relațiile cu Președintele României, Camera Deputaților, Guvernul României, Curtea Constituțională, precum și cu alte autorități și instituții interne ori internaționale.

Deosebit de aceste atribuții, **președintele Senatului îndeplinește unele competențe de ordin constituțional și legal**, dintre care, în soluționarea prezentei cauze, Curtea le menționează pe următoarele: în conformitate cu art.89 alin.(1) din Constituție, președintele Senatului, împreună cu președintele Camerei Deputaților și liderii grupurilor parlamentare, este consultat de Președintele României la dizolvarea Parlamentului; potrivit art.98 alin.(1) din Constituție, asigură interimatul funcției de Președinte al României; potrivit art.146 lit.a), b), c) și e) din Constituție sesizează Curtea Constituțională în vederea exercitării controlului constituționalității legilor înainte de promulgare, al tratatelor sau altor acorduri internaționale și al Regulamentului Senatului, precum și pentru soluționarea unor conflicte juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice.

Statutul președintelui Senatului, distinct de statutul celorlalți membri ai Biroului permanent, implică un plus de exigență în reglementarea revocării acestuia înainte de expirarea mandatului. Curtea Constituțională reține în acest sens că orice reglementare care ar face posibilă revocarea președintelui Senatului ori de câte ori s-ar realiza majoritatea de voturi suficientă adoptării unei asemenea măsuri, ar fi de natură să creeze o instabilitate instituțională perpetuă, contrară voinței electoratului care a definit configurația politică a Camerelor Parlamentului pentru întregul ciclu electoral și interesele cetățenilor pe care Parlamentul îi reprezintă.

c) Statuând, prin dispozițiile art.64 alin.(2) teza a patra, posibilitatea revocării membrilor birourilor permanente înainte de expirarea mandatului, Constituția lasă Parlamentului libertatea de a reglementa condițiile și procedurile în care poate avea loc revocarea, cu respectarea celorlalte principii constituționale și legale.

Având în vedere că textul constituțional nu stabilește alte distincții decât cele cuprinse în art.64, **revocarea unui membru al Biroului permanent înainte de expirarea mandatului se poate hotărî fie ca sancțiune juridică pentru încălcări grave ale ordinii de drept, fie pentru considerente independente de vinovăția acestuia în exercitarea atribuțiilor, cum ar fi pierderea sprijinului politic al grupului parlamentar care l-a propus.**

Revocarea membrilor Biroului permanent, inclusiv a președintelui Senatului pentru încălcarea Constituției și a regulamentelor Parlamentului, se sprijină, în sens substanțial, pe dispozițiile art.64 alin.(2) teza ultimă din Constituție, coroborate cu celelalte norme și principii care, stabilind obligativitatea respectării ordinii normative, instituie și răspunderea juridică pentru încălcarea Constituției și a regulamentelor parlamentare.

Luând în considerare normele și principiile constituționale care fundamentează tragerea la răspundere juridică, Curtea Constituțională reține că și în cazul revocării unui membru al Biroului permanent al Senatului, cu titlu de sancțiune juridică, pentru încălcarea Constituției sau a regulamentelor parlamentare, este obligatorie respectarea normelor și principiilor inerente răspunderii juridice, prin instituirea cadrului procedural corespunzător de cercetare a faptelor imputate și a vinovăției membrului Biroului permanent a cărui revocare se propune și asigurarea exercitării dreptului acestuia de a dovedi nețemeinicia acuzațiilor care i se aduc, adică de a se apăra.

De asemenea, Curtea Constituțională reține că reglementarea revocării președintelui Senatului nu poate contraveni principiului *configurației politice*, care, potrivit art.64 alin.(5) din Constituție, stă la baza *alcătuirii* Biroului permanent. Din textul constituțional menționat rezultă, fără echivoc, că prin configurația politică a fiecărei Camere se înțelege compunerea acesteia rezultată din alegeri, pe baza proporției pe care grupurile parlamentare o dețin în totalul membrilor Camerei respective. În virtutea configurației politice izvorâte din voința corpului electoral se desemnează și președintele Senatului și președintele Camerei Deputaților. Votul acordat președintelui unei Camere este un vot politic care nu poate fi anulat decât în cazul în care grupul care l-a propus cere revocarea politică a acestuia sau, în cazul unei revocări ca sancțiune, când acest grup sau o altă componentă a Camerei solicită înlocuirea din funcție a președintelui pentru săvârșirea unor fapte care atrag răspunderea sa juridică. **Această înlocuire se poate face numai cu o persoană din același grup parlamentar, care nu-și poate pierde dreptul la funcția de președinte, dobândit în virtutea rezultatelor obținute în alegeri, respectându-se principiul configurației politice.** În același sens, Curtea Constituțională reține că revocarea din funcție înainte de expirarea mandatului produce întotdeauna efecte numai asupra mandatului celui revocat, iar nu și asupra dreptului grupului parlamentar care a propus numirea lui, de a fi reprezentat în Biroul permanent și, în consecință, de a propune alegerea unui alt senator în locul devenit vacant. Neobservarea principiului menționat și **instituirea posibilității alegerii unui nou președinte dintr-un alt grup parlamentar ar avea drept consecință ca sancțiunea aplicată președintelui Senatului, revocat din funcție, să se extindă asupra grupului parlamentar care a propus alegerea lui. Or, Constituția României nu permite aplicarea unei asemenea sancțiuni cu caracter colectiv.**

2.2. Ținând seama de considerentele expuse mai sus, Curtea Constituțională constată că art.30 alin.(1) din Regulamentul Senatului care prevede revocarea din funcție a președintelui Senatului, pentru încălcarea Constituției sau a regulamentelor parlamentare, este neconstituțional, întrucât contravine dispozițiilor constituționale privind dreptul fundamental la apărare și principiul configurației politice în alcătuirea Biroului permanent.

Astfel, contrar prevederilor constituționale evocate, art.30 alin.(1) din Regulamentul Senatului nu asigură cercetarea faptelor imputate membrului Biroului permanent a cărui revocare se propune și nici posibilitatea acestuia de a se apăra de acuzațiile care i se aduc.

În aceeași ordine de idei, Curtea constată că textul din regulament atacat nu definește noțiunile de *încălcare în mod grav* și *încălcare în mod repetat* a Regulamentului Senatului sau a Regulamentului ședințelor comune, ceea ce face imposibilă exercitarea dreptului la apărare de către membrul Biroului permanent a cărui revocare se propune și creează posibilitatea aplicării abuzive a acestui text.

2.3. Curtea Constituțională constată, de asemenea, că dispozițiile art.30 alin.(2) din Regulamentul Senatului, în conformitate cu care revocarea din funcția de președinte al Senatului poate fi propusă și de jumătate plus unu din numărul total al senatorilor, sunt neconstituționale pentru că, în pofida prevederilor art.64 alin.(5) din Constituție care instituie criteriul *configurației politice* la alcătuirea Biroului permanent, cu consecința aplicării aceluiași criteriu la revocarea membrilor acestui organ, s-a condiționat revocarea de *criteriul majorității*, în înțelesul cantitativ, de majoritate a senatorilor îndrituiți să facă propunerea de revocare.

Instituirea unui asemenea criteriu, care **exclue configurația politică a Parlamentului, stabilită prin voința cetățenilor cu ocazia alegerilor pentru organul reprezentativ suprem și îi substituie o majoritate conjuncturală, rezultată din dinamica compunerii și recompunerii forțelor politice în Parlament în funcție de factori neavuți în vedere de electorat, încalcă litera și spiritul Constituției și deschide calea instabilității activității parlamentare.**

În acest sens este și jurisprudența Curții Constituționale stabilită prin deciziile nr.46/1994 și nr.62/2005, citate mai sus. Astfel, prin Decizia nr.46 din 17 mai 1994 privind constituționalitatea Regulamentului Senatului (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 27 mai 1994), Curtea Constituțională a statuat următoarele:

"Potrivit art.22 din regulament, cererea pentru revocarea unui membru al Biroului permanent poate fi făcută de un grup parlamentar. Posibilitatea oricărui grup parlamentar de a face această cerere, și nu doar a celui al cărui reprezentant este membrul, este contrară art.61 alin.(5) din Constituție, conform căruia Biroul permanent se alcătuiește potrivit configurației politice a Senatului, întrucât revocarea reprezintă o modalitate simetrică cu desemnarea membrului pentru a fi ales în Biroul permanent. Deci, atât desemnarea cât și revocarea sunt supuse imperativelor art.61 alin.(5) din Constituție."

În același sens, prin Decizia nr.62 din 1 februarie 2005 privind constituționalitatea dispozițiilor art.25 din Regulamentul Camerei Deputaților (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.153 din 21 februarie 2005), Curtea Constituțională a statuat următoarele:

"Analizând sesizarea de neconstituționalitate, Curtea reține că, potrivit art.25 din Regulamentul Camerei Deputaților, cererea pentru revocarea unui membru al Biroului permanent poate fi făcută de grupul parlamentar care l-a propus sau de cel puțin o treime din numărul deputaților provenind din minimum trei grupuri parlamentare.

Dispozițiile art.25 din Regulamentul Camerei Deputaților reprezintă o modalitate inexactă de transpunere pe plan regulamentar a prevederilor constituționale ale art.64 alin.(2) potrivit cărora membrii birourilor permanente pot fi revocați înainte de expirarea mandatului. Aceste dispoziții constituționale se cer a fi coroborate cu prevederile art.64 alin.(5) din Constituție, care stabilesc că birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere. Ca atare, nici revocarea unui membru al Biroului permanent nu poate afecta această configurație politică. Pentru aceste motive, propunerea de revocare, care poate duce la încetarea mandatului unui membru al Biroului permanent, nu poate aparține decât grupului care l-a propus. Curtea constată că posibilitatea recunoscută oricărui grup parlamentar de a face o astfel de cerere contravine imperativelor și exigențelor prevederilor constituționale ale art.64 alin.(2) coroborate cu cele ale alin.(5) al aceluiași articol, care stabilesc că «birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere»."

Curtea Constituțională constată că nu există temeiuri care să justifice revenirea asupra acestei jurisprudențe.

2.4. Curtea Constituțională constată că sunt contrare Constituției și dispozițiile art.32 alin.(1) din Regulamentul Senatului, care sunt indisolubil legate de prevederile art.30 din Regulament și au următorul cuprins:

"Propunerea de revocare se prezintă în plenul Senatului. Dacă propunerea de revocare este aprobată prin votul secret al majorității senatorilor, funcția de președinte devine vacantă și, imediat se organizează alegeri, în conformitate cu prevederile art.24."

Aceste prevederi încalcă dispozițiile art.64 alin.(5) din Constituție, întrucât nu fac trimitere și la art.23 alin.(3) din Regulament, în conformitate cu care, *"Apartenența politică a membrilor Biroului permanent, în care se include și președintele Senatului, trebuie să reflecte configurația politică rezultată din alegeri, cu observarea principiului consacrat de art.16 alin.(3) teza a doua din Constituția României, republicată"*. Așa cum s-a arătat mai sus și cum, de altfel, rezultă din textul citat al art.23 alin.(3) din Regulament, *configurația politică rezultată din alegeri* constituie principiul esențial al alcătuirii Biroului permanent, fără distincție dacă această alcătuire se produce la începutul legislaturii sau în condițiile rezultate după revocarea din funcție a președintelui Senatului înainte de expirarea mandatului.

2.5. Dispozițiile art.170 alin.(2) din Regulamentul Senatului, în conformitate cu care "Autoritățile publice sesizate au obligația să informeze Senatul, în scris, în termen de cel mult 30 de zile, despre soluția adoptată", sunt contrare prevederilor art.64 alin.(1) din Constituție care, consacrand principiul autonomiei parlamentare, stabilește că regulamentele Parlamentului au ca obiect de reglementare *organizarea și funcționarea fiecărei camere*.

În ierarhia actelor juridice normative, regulamentele Parlamentului sunt acte normative cu aplicare limitată, subordonate Constituției și legilor, obligatorii fiecare numai pentru sfera de activitate a Camerei care le-a adoptat.

În consecință, prin regulamentele Camerelor nu se pot reglementa obligații pentru alte subiecte de drept, acestea urmând să fie reglementate prin lege.

În acest sens este și jurisprudența Curții Constituționale care, prin Decizia nr.45 din 17 mai 1994 privind constituționalitatea Regulamentului Camerei Deputaților (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 27 mai 1994), a constatat, între altele, că:

"Prevederile Regulamentului Camerei Deputaților sunt constituționale în măsura în care privesc numai organizarea internă și funcționarea Camerei Deputaților.

.....
Din moment ce Regulamentul Camerei Deputaților este o hotărâre care reglementează organizarea internă și proprie a Camerei, prevederile sale nu pot stabili drepturi și obligații decât pentru deputați, precum și pentru autoritățile, demnitarii și funcționarii publici, în funcție de raporturile constituționale pe care le au cu Camera. Ca atare, prin Regulamentul Camerei Deputaților nu se pot stabili drepturi și mai ales obligații în sarcina unor subiecte de drept din afara Camerei Deputaților, subiecte de drept care nu se încadrează în cele circumstanțiate mai înainte. Asemenea prevederi pot cuprinde numai legile, în accepțiunea de acte juridice ale Parlamentului."

Curtea Constituțională își menține această jurisprudență, neexistând motive să revină asupra ei.

Având în vedere aceste considerente, cu unanimitate de voturi în privința art.4 alin.(5), art.12 alin.(1), art.31, art.38 alin.(1) și art.121 alin.(1) și cu majoritate de voturi în privința dispozițiilor art.30 alin.(1) și (2), art.32 alin.(1) și art.170 alin.(2) din Regulamentul Senatului, aprobat prin Hotărârea nr.28 din 24 octombrie 2005,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

în numele legii

DECIDE:

I. Constată că prevederile art.4 alin.(5), art.12 alin.(1), art.31, art.38 alin.(1) și art.121 alin.(1) din Regulamentul Senatului sunt constituționale.

II. Constată că sunt neconstituționale următoarele prevederi din Regulamentul Senatului:

1. Art.30 alin.(1) din Regulamentul Senatului contravine art.24 și art.64 alin.(5) din Constituția României, întrucât încalcă dreptul la apărare și instituie posibilitatea ca în locul președintelui Senatului, ales la propunerea unui grup parlamentar și revocat cu titlu de sancțiune juridică, să fie ales un nou președinte al Senatului din alt grup parlamentar decât cel care l-a propus, prin încălcarea principiului configurației politice;

2. Art.30 alin.(2) din Regulamentul Senatului contravine art.64 alin.(5) din Constituția României deoarece, cu ignorarea principiului configurației politice, instituie revocarea președintelui Senatului prin retragerea sprijinului politic, la cererea altui sau altor grupuri parlamentare decât grupul parlamentar care a propus alegerea lui;

3. Art.32 alin.(1) din Regulamentul Senatului este contrar art.64 alin.(5) din Constituție, deoarece omite să facă trimitere la dispozițiile art.23 alin.(3) din Regulament, în virtutea cărora apartenența politică a membrilor Biroului permanent, în care se include și președintele Senatului, trebuie să reflecte configurația politică rezultată din alegeri;

4. Art.170 alin.(2) din Regulamentul Senatului contravine dispozițiilor art.64 alin.(1) din Constituția României, întrucât stabilește obligații pentru alte subiecte de drept decât cele la care se referă organizarea și funcționarea acestei Camere a Parlamentului.

Definitivă și obligatorie.

Decizia se comunică președintelui Senatului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 14 noiembrie 2005 și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocar, Constantin Doldur, Acsinte Gaspar, Kozsokar Gabor, Petre Ninosu, Ion Predescu și Șerban Viorel Stănoiu, judecători.

OPINIE SEPARATĂ

Prin Decizia nr.601 din 14 noiembrie 2005, Curtea Constituțională a constatat, cu unanimitate de voturi, că dispozițiile art.4 alin.(5), art.12 alin.(1), art.31, art.38 alin.(1) și art.121

alin.(1) din Regulamentul Senatului, aprobat prin Hotărârea acestei Camere a Parlamentului nr.28 din 24 octombrie 2005, sunt constituționale.

Prin aceeași decizie Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, a decis că dispozițiile art.30 alin.(1), ale art.30 alin.(2), ale art.32 alin.(1) și ale art.170 alin.(2) din același regulament sunt neconstituționale.

Cu privire la această a doua soluție adoptată de Curtea Constituțională, nu împărtășim părerea majorității membrilor Curții Constituționale, pentru următoarele considerente:

Dispozițiile art.30 alin.(1), ale art.30 alin.(2) și ale art.32 alin.(1) din Regulamentul Senatului reglementează posibilitatea revocării din funcție a președintelui Senatului, în cazul încălcării prevederilor Constituției, în cel al încălcării grave sau în mod repetat a prevederilor Regulamentului Senatului ori ale Regulamentului ședințelor comune, la propunerea unei treimi din numărul total al senatorilor, precum și posibilitatea revocării din funcția de președinte al Senatului, la propunerea a jumătate plus unu din numărul total al senatorilor.

Considerăm că aceste prevederi cuprinse în Regulamentul Senatului nu încalcă prevederile Constituției, ci, dimpotrivă, sunt conforme cu dispozițiile de principiu ale art.64 din Constituție privind organizarea internă a Camerelor Parlamentului.

Textul art.64 din Constituție consacră principiul autonomiei regulamentare a fiecărei Camere, prevăzând că *"organizarea și funcționarea fiecărei Camere se stabilesc prin regulament propriu"*.

De asemenea, la alin.(2) al art.64 se prevede: *"Fiecare Cameră își alege un birou permanent. Președintele Camerei Deputaților și președintele Senatului se aleg pe durata mandatului Camerelor. Ceilalți membri ai birourilor permanente sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni. Membrii birourilor permanente pot fi revocați înainte de expirarea mandatului."*

Este de observat că dispozițiile constituționale nu stabilesc motivele și condițiile în care membrii birourilor permanente, inclusiv președinții acestora, care sunt președinții Camerelor respective, pot fi revocați. În aceste condiții este evident credem, așa cum subliniam și în opinia separată la Decizia Curții Constituționale nr.62 din 1 februarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.153 din 21 februarie 2005, că intenția legiuitorului constituant a fost aceea de a lăsa la latitudinea fiecărei Camere reglementarea motivelor și a condițiilor în care se poate proceda la revocarea membrilor birourilor permanente în care sunt incluși și președinții Camerelor, ceea ce, după părerea noastră, Senatul a și făcut prin Regulamentul aprobat prin Hotărârea nr.28 din 24 octombrie 2005.

Nu împărtășim părerea că dispozițiile art.30 alin.(1) și (2), precum și ale art.32 alin.(1) ar contraveni prevederilor art.64 alin.(5) din Constituție, care stabilesc că *"Birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere"*, întrucât textul constituțional citat nu se referă la revocare, ci la alcătuirea birourilor permanente și a comisiilor parlamentare. Prin urmare, în cazul în care intervine revocarea, obligația constituțională devine operantă la desemnarea celor care vor lua locul celor revocați, prilej cu care, într-adevăr, trebuie să se respecte în compunerea birourilor situația reprezentării în Parlament a partidelor politice, astfel cum aceasta a rezultat din alegeri. Or, această cerință credem că este respectată, art.32 alin.(3) din Regulament prevăzând că după alegerea unui nou președinte al Senatului se renegociază, dacă este cazul, de îndată repartizarea celorlalte funcții din Biroul permanent, procedându-se potrivit dispozițiilor Regulamentului, astfel încât noul birou permanent să reflecte configurația politică rezultată din alegeri.

În consecință, nu credem că se poate considera că respectarea configurației politice a Camerelor poate constitui un impediment în calea revocării președintelui Senatului, întemeiată pe motivele de revocare înscrise la art.30 alin.(1) lit.a) și b) din Regulament, care au la bază încălcarea Constituției sau a Regulamentului Senatului. De altfel, aceste motive, *"mutatis mutandis"*, sunt asemănătoare celor care, potrivit art.95 din Constituție, pot duce la suspendarea din funcție a Președintelui României.

Nu suntem de acord nici cu susținerea că propunerea de revocare a președintelui Senatului ar trebui să provină numai de la grupul parlamentar care l-a propus, întrucât în acest fel s-ar putea ajunge, practic, la situația ca, din rațiuni care țin de interesul partidului politic al cărui membru este persoana respectivă, chiar dacă președintele Senatului încalcă Constituția sau Regulamentul Senatului, să nu poată fi revocat, ceea ce apreciem că nu este de admis.

În ceea ce privește situația reglementată de art.30 alin.(2) din Regulamentul Senatului, care se referă la posibilitatea revocării din funcția de președinte al Senatului și la propunerea a jumătate plus unu din numărul senatorilor, fără să se indice în mod explicit motivul pentru care s-ar putea invoca revocarea, deși credem că sunt justificate unele rezerve cu privire la această prevedere, care nu are la bază ideea de culpă în exercitarea funcției de președinte, considerăm că nici acest text regulamentar nu încalcă Constituția, având în vedere autonomia regulamentară a Camerelor și inexistența unui text constituțional care să limiteze motivele de revocare a președinților Camerelor sau a celorlați membri ai birourilor permanente ale acestora ori, cel puțin, să precizeze natura acestor motive.

Rezervele care se pot formula în legătură cu textul art.30 alin.(2) din Regulament au la bază faptul că acesta pare a presupune fie posibilitatea unei majorități parlamentare variabile pe durata unei legislaturi, fie posibilitatea ca majoritatea, în mod arbitrar, abuziv, să revoce președintele ales al Senatului, ceea ce ar putea determina o anumită instabilitate în conducerea Camerei, care nu ar fi de dorit în lipsa unor motive întemeiate care să determine revocarea.

Considerăm, de asemenea, că textele regulamentare privind revocarea președintelui Senatului, constatate ca fiind neconstituționale, nu încalcă dreptul fundamental la apărare prevăzut de art.24 din Constituție, care, după cum este cunoscut, se referă la sfera activității judiciare, iar nu a celei parlamentare, politice.

Dispozițiile în cauză se referă la revocarea, în cadrul parlamentar, a unei persoane alese, stabilind că propunerea de revocare făcută în scris, sub semnătura inițiatorilor, o singură dată într-o sesiune, se analizează în prima ședință a Biroului permanent sub aspectul îndeplinirii condițiilor prevăzute la alin.(1) și (2) ale art.30, birou care decide prin vot introducerea ei în proiectul ordinii de zi a următoarei ședințe de plen. De asemenea, potrivit art.32 alin.(1) din Regulament, propunerea de revocare se prezintă în plenul Senatului, care se pronunță prin vot secret. Credem că această procedură, care respectă democrația parlamentară, este de natură să garanteze că măsura revocării nu poate fi luată cu ușurință, în mod abuziv.

În ceea ce privește dispozițiile art.170 alin.(2) din Regulamentul Senatului, care prevede că autoritățile publice sesizate au obligația să informeze Senatul în scris, în termen de cel mult 30 de zile, despre soluția adoptată, nu împărtășim soluția dată de Curte, în sensul că acest text ar fi neconstituțional, întrucât stabilește obligații pentru alte subiecte de drept decât cele la care se referă organizarea și funcționarea Senatului. Textul respectiv, de fapt, nu face decât să reproducă obligații care sunt cuprinse în Constituție și în lege.

În acest sens, considerăm esențial faptul că textul art.170 alin.(2) face parte din secțiunea a 5-a "Petiții" a Regulamentului Senatului și se referă la petițiile primite de Senat, care sunt de competența altor autorități publice. Or, obligația autorităților publice de a răspunde la petiții în termenele stabilite potrivit legii este de natură constituțională, fiind înscrisă în alin.(4) al art.51 din Constituție privind dreptul de petiționare. În ceea ce privește fixarea termenului de 30 de zile din cuprinsul textului regulamentar, menționăm că acesta este identic cu cel prevăzut de art.8 al Ordonanței Guvernului nr.27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.233/2002.

Judecător,

Constantin Doldur

OPINIE SEPARATĂ

Adoptarea și susținerea prezentei opinii separate au fost determinate de dezacordul nostru parțial față de soluția adoptată prin Decizia nr.601 din 14 noiembrie 2005, respectiv de părerea noastră divergentă față de cea a majorității membrilor Curții Constituționale în privința constituționalității prevederilor art.30 alin.(1) și (2), art.32 alin.(1) și ale art.170 alin.(2) din Regulamentul Senatului.

Suntem într-un acord că nici autonomia regulamentară a Camerelor Parlamentului, consacrată în art.64 alin.(1) teza întâi din Constituție, nu poate fi absolutizată, întrucât supremația Constituției reprezintă un principiu general a cărui respectare este obligatorie, inclusiv pentru autoritatea legiuitoare, care nu poate adopta legi, hotărâri și orice alte acte juridice contrare dispozițiilor sau principiilor Constituției. Așadar, și reglementările cuprinse în regulamentele Camerelor Parlamentului trebuie să fie în concordanță cu prevederile constituționale. Dincolo de aceste obligații, în problemele legate de organizarea și funcționarea Camerelor, în privința cărora

Constituția nu dispune, Camerele au libertatea să decidă în mod autonom, autonomie care se exercită prin voința majorității membrilor Camerelor, manifestată prin vot.

Majoritatea parlamentară sau majoritatea politică în cadrul uneia ori alteia dintre Camerele Parlamentului nu este o categorie ce poate fi definită în termeni general valabili și, cu atât mai mult, nu este dată pentru întreaga durată a unei legislaturi. Existența unei majorități nu se poate reține concret doar din natura voturilor exprimate în legătură cu reglementarea ori rezolvarea unor probleme. Practic, majoritatea este, în general, conjuncturală. Voința unei asemenea majorități se manifestă și prin susținerea ori revocarea susținerii unor parlamentari aleși în organele de lucru ale Camerelor Parlamentului.

Rar se întâmplă ca majoritatea parlamentară să se formeze direct și imediat în urma alegerilor generale. Aceasta ar presupune ca un partid politic, o coalitie ori o alianță să obțină un număr de mandate care îi asigură majoritatea locurilor în Cameră. În alte, și cele mai frecvente situații, majoritatea în fiecare Cameră se formează în urma negocierilor dintre diferitele forțe politice, majoritate care ulterior se poate schimba, la modul general sau doar în legătură cu reglementarea ori soluționarea unor probleme concrete. Importantă este însă funcționarea principiului potrivit căruia majoritatea decide, iar minoritatea se exprimă, drepturi care trebuie asigurate necondiționat. Constituția dispune la art.64 alin.(2) teza întâi că *"fiecare Cameră își alege un birou permanent"*. Deci, alcătuirea Biroului permanent prin alegere este obligatorie, iar prin rezultatele alegerii se manifestă voința majorității existente la acel moment și în acel scop.

Constituția nu stabilește numărul membrilor Biroului permanent și nici funcțiile în cadrul biroului, acestea urmând a fi stabilite prin Regulamentul Camerei, conform voinței majorității. Din art.64 alin.(2) teza a doua și a treia din Constituție rezultă că din Biroul permanent fac parte președintele Camerei, ales pe durata mandatului Camerei, și alți membri aleși la începutul fiecărei sesiuni.

Teza a patra din alin.(2) al aceluiași articol prevede posibilitatea revocării oricărui membru al Biroului permanent înainte de expirarea mandatului, fără a stabili motivele, condițiile și procedura revocării, lăsând reglementarea acestor chestiuni în competența exclusivă a Camerei. În acest sens a înțeles Regulamentul Senatului să reglementeze în art.30 și următoarele.

Prevederile Regulamentului, având în vedere posibilitatea constituțională de a revoca orice membru al Biroului permanent înainte de expirarea mandatului, urmărește crearea condițiilor pentru ca majoritatea membrilor Camerei să se exprime în acest sens. Majoritatea poate fi aceeași care l-a susținut pe președinte la alegerea sa, care poate să îl susțină și ulterior ori să nu îl mai susțină în totalitate, dar poate fi și o majoritate nou-formată ori modificată datorită schimbării opțiunilor unui număr de parlamentari. Pentru a cunoaște voința majorității sunt necesare declanșarea și desfășurarea procedurii de vot. Primul moment al declanșării procedurii îl reprezintă propunerea formulată de parlamentari care, după părerea noastră, nu ar trebui condiționată de cerințe exagerat de restrictive. Observăm că art.30 din Regulament nu reglementează propriu-zis revocarea președintelui Senatului, ci propunerea formulată în acest sens, în privința căreia, pentru a preveni folosirea ei abuzivă, s-au stabilit exigențe deosebite: propunerea poate fi făcută, într-un caz, de jumătate plus unu din numărul total al senatorilor sau, în celălalt caz, de minimum o treime din numărul total al senatorilor.

Motivele propunerii de revocare sunt prevăzute în alin.(1) și (2) ale art.30 din Regulament, care constau, în primul caz, în încălcarea prevederilor Constituției ori încălcarea în mod grav sau repetat a prevederilor Regulamentului, iar în cel de al doilea caz, în voința a mai mult de jumătate din numărul total al senatorilor de a nu îl mai susține pe președintele în funcție. Încălcarea Constituției ori a Regulamentului se realizează prin fapte, acțiuni sau inacțiuni, care nu pot fi dinainte prevăzute și nu pot fi exhaustiv stabilite. Existența unor fapte de încălcare a prevederilor Constituției sau ale Regulamentului va fi arătată în cuprinsul propunerii de revocare, care trebuie făcută în scris, iar acestea vor fi dezbătute în plenul Senatului, urmând ca majoritatea senatorilor să hotărască dacă există sau nu încălcările arătate în propunere și dacă ele justifică sau nu revocarea. Manifestarea voinței majorității senatorilor de a propune revocarea președintelui nu poate fi îngrădită, urmând a se vedea după dezbateri și vot dacă aceeași majoritate care a inițiat procedura ori o altă majoritate vrea sau nu vrea revocarea.

Suntem de părere că nu are nici un temei constituțional condiționarea declanșării procedurii de revocare a președintelui Senatului, prin înscrierea pe ordinea de zi a ședinței Senatului a propunerii de revocare, de voința grupului parlamentar sau a grupurilor parlamentare care l-au

propus inițial pe senatorul respectiv pentru a fi ales ca președinte. Nu vedem un asemenea temei nici în obligația incontestabilă și firească a Camerelor Parlamentului de a respecta, prin componența organelor lor de lucru, configurația politică a Camerelor, prevăzută la art.64 alin.(5) din Constituție.

Textul constituțional invocat impune alcătuirea birourilor permanente și a comisiilor parlamentare potrivit configurației politice a fiecărei Camere. Reținem însă că revocarea președintelui sau a unui alt membru al Biroului permanent nu constituie o operațiune de alcătuire. Alcătuirea biroului cuprinde operațiunile de propunere a condițiilor și alegerea membrilor. Este adevărat că revocarea determină vacanța unei funcții, care trebuie completată prin alegeri, deci printr-o operațiune de alcătuire parțială. Începând din acest moment Camera, indiferent dacă a prevăzut sau nu în regulament proceduri concrete, are obligația de a asigura respectarea configurației politice a Camerei prin compunerea în ansamblu a Biroului permanent. Omișiunea reglementării complete a acestei proceduri nu constituie o problemă ce poate fi rezolvată de Curtea Constituțională în cadrul controlului de constituționalitate exercitat.

În legătură cu alegerea și revocarea președintelui uneia dintre Camere, respectarea prevederilor art.64 alin.(5) din Constituție prezintă particularități importante. Biroul permanent se alcătuiește în două faze: întâi se alege președintele Camerei, iar apoi ceilalți membri ai Biroului permanent. În funcția de președinte fiind aleasă o singură persoană, aceasta nu are cum să reflecte configurația politică a Camerei respective. A transpune norma constituțională și la desfășurarea acestei prime faze ar însemna că președintele va trebui în mod obligatoriu să reprezinte majoritatea politică rezultată din alegeri ori formată ulterior prin negocieri, sens în care numai această majoritate ar putea desemna un singur candidat. În asemenea condiții nu s-ar mai putea vorbi de alegeri, or Constituția prevede alegerea Biroului permanent.

Constituția nu stabilește cine poate face propuneri și cine poate fi propus pentru a fi ales ca președinte al Camerei. Astfel, Regulamentul prevede că fiecare grup parlamentar poate propune un singur candidat, care poate face parte din acel grup ori poate fi o personalitate din alt grup parlamentar sau chiar independent. De asemenea, mai multe grupuri parlamentare pot propune un candidat comun. Apartenența la o anumită formațiune politică, dintre cele care au intrat în Cameră, a celui care poate fi propus și ales în funcția de președinte al Camerei nu este dată de rezultatele alegerilor generale, ci de voința majorității membrilor Camerei respective. Va fi ales președinte candidatul care obține votul majorității membrilor Camerei. Abia după alegerea președintelui, cunoscând grupul sau grupările politice pe care le reprezintă, se pot face calcule și algoritmi în vederea repartizării pe grupuri parlamentare a locurilor din Biroul permanent, propunerile de candidați și alegerile putându-se face numai cu respectarea repartizării locurilor, pentru ca Biroul permanent, în totalitatea sa, să aibă o componență corespunzătoare configurației politice a Camerei.

Îndreptățirea doar a anumitor grupuri parlamentare pentru a propune revocarea președintelui Camerei sau a unui alt membru al Biroului permanent, pe lângă faptul că este contrară spiritului Constituției și principiilor democrației parlamentare, potrivit cărora trebuie asigurată posibilitatea majorității de a decide, prezintă și numeroase alte impedimente de ordin practic, legate de organizarea și buna funcționare a Camerelor Parlamentului. Este suficient, credem, ca pentru demonstrarea parțială a posibilității ivirii unor asemenea dificultăți să formulăm câteva întrebări: ce se întâmplă dacă pe parcursul timpului grupul parlamentar care l-a propus pe președinte dispăre, se dizolvă indiferent din ce motive?; ce se întâmplă în situația în care președintele a fost candidatul comun al mai multor grupuri parlamentare, iar, când apar motive temeinice pentru revocarea sa, unul din grupurile parlamentare refuză asocierea la propunerea de revocare? Este nefiresc ca, datorită inexistenței propunerii, procedura să nu poată fi declanșată, iar majoritatea să nu își poată exprima voința.

Apreciem că prevederile art.30 din Regulamentul Senatului nu pot fi considerate ca fiind neconstituționale nici pentru nerespectarea principiului simetriei faptelor juridice, pe baza căruia s-ar ajunge la concluzia că numai cel care a făcut propunerea pentru alegere poate propune revocarea. Singurul element comun al celor două fapte juridice este votul, voința majorității membrilor Camerei de a alege pe un anumit candidat, respectiv de a revoca din funcție o persoană. Acest element este prevăzut în condiții identice pentru ambele faze, dar pentru manifestarea lui este indispensabilă propunerea pentru declanșarea procedurii.

Statutul diferit al președintelui Camerei față de ceilalți membri ai Biroului permanent nu justifică ideea imposibilității revocării sale. Nici statutul președintelui nu este de neutralitate, el prin opiniile și voturile exprimate fiind în continuare legat de formațiunea politică de care aparține. Doar în cazurile când se exprimă ca reprezentant și în numele Camerei trebuie să respecte părerea majorității membrilor Camerei.

Invocarea neprecizării în Regulament în ce constă încălcarea prevederilor regulamentului, a neînstituirii unui cadru corespunzător pentru cercetarea faptelor imputate președintelui, a nestabilirii detaliate a procedurii de urmat înseamnă critica textelor din Regulament nu pentru ceea ce conțin, ci pentru ceea ce lipsește din ele. O asemenea critică nu poate justifica declararea ca fiind neconstituționale a textelor existente, completarea acestora intrând în competența exclusivă a Camerei care a adoptat Regulamentul.

Considerăm că nici dispozițiile art.170 alin.(2) din Regulamentul Senatului nu sunt neconstituționale și nu sunt contrare principiului potrivit căruia regulamentele Camerelor Parlamentului, fiind acte normative cu forță juridică inferioară legilor, nu pot prevedea obligații pentru alte subiecte de drept, cum ar fi alte autorități publice. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, în regulamentele Parlamentului pot fi prevăzute drepturi și obligații pentru autorități, demnitari și funcționari publici, în măsura în care aceștia au raporturi constituționale cu Camerele Parlamentului. Textul regulamentar menționat face parte din reglementările referitoare la soluționarea petițiilor adresate Senatului. În acest context este firesc și constituțional ca în Regulament să se prevadă obligația autorității publice, căreia Senatul i-a trimis spre soluționare o petiție, să comunice într-un termen limitat modul de soluționare.

Judecător,
Kozsokar Gabor